

Delen als voorwaarde

De school als oefenplaats voor burgerschap

Willemijn Rinnooy Kan

Promovendus ESC onderzoek: *Understanding the Effect of Schools on Citizenship*

22 november 2017

Burgerschapsvorming

- Inspanningsverplichting sinds 2006 – veel vrijheid
- Reactie op gebrek aan ‘sociale cohesie’ en afnemende maatschappelijke en politieke participatie

De school als oefenplaats

- De school is een plek om te *leren over*, maar ook te *oefenen met* samenleven
- Korte reflectie op beperkingen van school:
 - Onbekende ander? – ('sociale cohesie')
 - Inspraak/onvrede/verzet? – ('participatie')

School als gemeenschap

- Drie aspecten: (Bryk & Driscoll, 1988)
 - Visie op onderwijs
 - Karakter relaties binnen de school
 - Gedeelde activiteiten

Burgerschapspraktijken op school

Expliciete burgerschapspraktijken

- Vakinhoud
- Projecten/gemeenschappelijke activiteiten

Impliciete burgerschapspraktijken

- In sociale interactie gevangen: bijvoorbeeld conflict, besluitvorming, regels binnen de school

Opzet onderzoek

Hoe kunnen we verschillen in burgerschapspraktijken (impliciete en expliciete) tussen scholen begrijpen door eigenschappen van de school als gemeenschap?

- Data verzameling
- *Verkennend*
- 6 scholen
- Verschillen:
 - Locatie
 - Populatie
 - vmbo – vwo
 - (expliciet) aanbod burgerschapsonderwijs,
- Data analyse
- Schoolportretten
- Patronen in de vergelijking tussen scholen
- Op zoek naar ‘*alignment*’ of coherentie
- > centrale thema:

VISIE

Vorbij kwalificatie...

- Voor coherentie in impliciete en expliciete burgerschapspraktijken is een visie op onderwijs die sociale ontwikkeling van leerlingen centraal zet een voorwaarde
- Visie -> wordt breed onderhouden en gedragen, van visie naar missie
- (Burgerschaps)praktijk wordt gekoppeld aan visie

RELATIES

Durf te leren van verschillen

- Docenten – leerlingen:
 - Ingewikkelde vraagstukken: docenten zijn onderdeel van het gesprek
 - Differentiatie: recht doen aan verschillen tussen leerlingen
- Docent – docent:
 - Samen reflecteren op praktijken, pedagogiek en problemen

GEMEENSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN

Vorm belangrijker dan inhoud

- Verbinden aan elkaar en aan de school – inhoud lijkt ondergeschikt aan collectieve ervaring
- Inhoud: is het coherent met het verhaal van de school?

Vragen

- Helpen de thema's 'school als oefenplaats' en 'delen' om te reflecteren op burgerschapsvorming op school?
- Herkennen jullie je in de optelsom van impliciete en expliciete burgerschapspraktijken? Gaat het op school ook over de impliciete praktijken?

Reflectie

- Als delen inderdaad een centraal thema is in het kader van burgerschapsvorming op school: op welke manieren zouden scholen daar dan inhoud aan kunnen geven?

(3 x 5 min – 10 min plenair ter afronding)

- Visie
- Karakter relatie
- Gemeenschappelijke activiteiten

Dank!

W.F.RinnooyKan@uva.nl